

Қазақтың айнасы.

Қазақ тілінде.

Мәшһүр Мақаш Қалтаевтың асри.

Қазан: Типо-литография

Императорского университета, 1910.

16 бет.

قزاقدڭ آيندەسى

قزاق تيلندە

مشهور ماقش نالطايون دڭ آثرى

ناشرلىرى:

شەس الدىن حەسەن ۋرئەلىرى

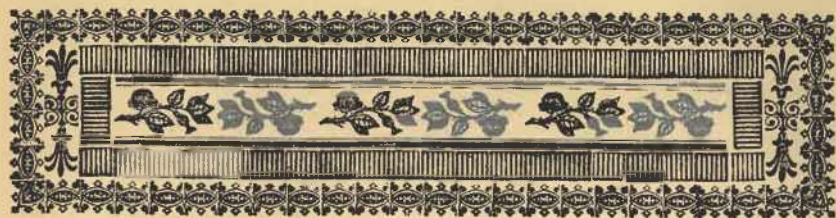
قزاندە

КАЗАНЬ.

Тнпо-лнтографн Императорскаго Университета

1910.

هر جور تڭ كوب آراب كوردم فرقن * بزار بارغان بيلادى مالڭ نرخن
 فايده گدى باصكه قىل دىكانداين * سويلايمن اوزمزدڭ قزاق خلقن
 شريعت بن نظامه جانه سبابتن * شيكايت لاب آيتانم ايلڭ خالقن
 اۆلگى ايزدن آيرلماي آداسب جور * فايده ضرر اويلاماى آلدن آرتن
 آدم بز ديب آدم سب آلاڭ دايمز * آدمق دڭ بيلمايمز تيبدى شرطن
 ايلڭ قىباتى بزگه چه چوبى جيردڭ * وھالاڭكى چيعوب تورمڭ سان آلتون
 آوروغھه آچچى دان دواقىلار * طبىعتى كورساده قانچھه صالحن
 آچچى آيتىدى ديب آچووى كىلگانلردڭ * بولا قالماس قاسنده يوزم جارقن
 قيصن كوره تورب ايچكه صاقتساب * باصلماس سويلاب آلماي بزدڭ قارقن
 باسقه جور تغه نسبتا خور ديب بيلام * قزاق بن تركستاننڭ تاجك صارتن
 تورمشنه ماز بولب ماقانادى * اوزنڭ بيلما كانھوڭ چماچرخن
 جاز جايلووعه كوچادى مالن آيداب * قونادى بزمكانگه قويغان صايلاب
 هر بر ايل جايلاونده باسن قوصب * قمز ايچوب قىلجڭ دھريه بايلاب
 هر تورلى نبات چيعوب جير يوزنه * بوز تورغاي چىرلاب تورار كوكك صايراب
 كولاڭداب آت بوزاويدان چيعوب جورار * قزكيان قزا كولى تورغان جايناب
 زينت لب چماسنچھه جھازلرن * جىيادى اوى آينالھ تىڭ دھب طايلاب
 ساسكه توس نماز دىكار وقتندھ * اوى آلدندھ صھوار تورار قايناب
 ايلنن ايلدى قيدرۇب جورار چايھه * فايده سز بازار بولر قزاق بايھه
 بر آربھدھ بس خاتون اوز جىگوب * ايركاك مينوب قيدرار قونان تايھه
 جاسردڭ شيطانلردى باقدى بولسھ * اول جاقن قونادى تيركڭ صايھه

قاصردای قارانفی ده جور تو ایچون * قراب کوزی طلا دی کون من آیه

قرینه آر اسنده معلم حقننه

بر اولده بر ملا باستان بولر * اوزی بویدای خاتونسز جاستان بولر
 قازی قوزی قزقمز ملاکاڭدی * جیلکتروب کوبسی ماستان بولر
 یادداب آلعان برسوزن مجلسده آیتوب * شهرت کاذه سی داستان بولر
 قین راق بس آلطی بعث یادداب * طوبنه آیتسه بارنانه آصفان بولر
 دور سراق ملاحه حسد قیلوب * نادان ملا کوبسی قاصدان بولر
 بر بولص دن چین ملا اوچاو بولماس * براو اولسه اوتز قرق اوینگه تولار
 فلان ملا بولدی دیب آلاز صباب * چیر آینه اوترار میتدی قصاب
 شریعت بن اورننه بر مگانصون * اسقاط بولمای بولادی میت خراب
 شریعت قوصقان کسی چبتنه تورب * قوصبا عانعه برادی اوزی تلاب
 ایسانی اوزی منان قولی جیتکان * اولچه لاب آلوب کینار مالن تلاب
 سوزی اوستون ایل آعاسی آدمدارن * ملاکاڭ بیچاره لر جورار جناب
 بولمایدی پارتیه لاس بولسه راضی * بولما عانصوڭ کتاپدڭ سوزی قاضی
 میت که جانی آچیتن آدمدری * ایڭ بولماسه بولمایدی اوزی قاضی

بای ملا صدقه الوحقننه

دنیا سی کوب ملالر اولکان مالدار * حبله شرع قیلوب خدایدی آلدان
 بایعه بـرگین صدقه هبه بولب * فرض توره آلماس طلا ی جاندار
 فایده سی من ضرورن بیلکان من دار * سوزمدی مینوڭ آیتقان شک سز آڭدار
 آطی ملا خوجه دان فرض توبساس * شریعت جتی تورلی اورن تاڭدار
 صول جتی فاندای جتی بیلکان آدم * جیگز بای جیتکسه ایرمای اوزی قامدار
 اون تین دق اورنعه جاره ماستان * کینتادی کیلماس چیرگه سیرکه صاندار
 وقتی من تونده فایده قیلسه داعی * کوندزاسراف بولمایجه جاققان چامدار

فرض آدا بولمايدى بر مكا نىصوڭ * شريعت دڭ سوڭنان ايرمك انىصوڭ
 فقيرلرعه بر مكان بىكار بولر * آخرتده فايده سن كورمك انىصوڭ
 ملاكاڭ دهر طابقانىصوڭ اوز فايده سن * عواملرعه آيتبايدى سوزدڭ راسن
 فرضلرى مويننان توسباي قالسه * سوڭغى كونده كىم چوكتار كوزدڭ جاسن
 مقصودى مال بولغانىصوڭ كىمدى آيايدى * آيا معان آدمدار اوزى باسن
 دينن دنيا جاعنان بوس اوصنايدى * بولماسه بيلو كرك جانعه قاسن

عجب لك حقيقتده

مال بىتكاندەر اوپلادى بزدير نىكبه * بىلام دىكان صلادى هر تورلى ايبكه
 بر كسى گه چماسى كلنكا ندهرى * كىلساڭ كىل دىب تورادى چىكبه چىكبه
 كوپ بولعاندەر كوتارب كوكرانن * كىم بطار دىب جورادى بزدڭ كوپكه
 ايكى كسى باس قوصصه سوره سادى * فلانچه نى فلانچه سولاي دىببه
 آلطى آلاس آراده بولماسهده * بر برنه جورادى اىچنده او كبه
 جنى آنادهن كىلاتن عادت لرن * قفويزام دىب جرهدهى معنت چىكبه
 آدت قویب آدمچه بولعزام دىب * كوكلى قىلوب يوزنڭ صوون توكبه
 ملا ماش قالطا يوف قاىغرا دى * قزاقدان قالماي جورگىن موند اى كىبكه
 آد تن آنداب كىنكان آدمدرن * آزب كىنكان آدم دىب اوصتار چىبكه
 شريعتن قويساده عرفن قويساس * عرفن قويعان قزاقدڭ قارنى تويماس
 آنا عرفن قويعاندى آتيساده * آمان قويعان يالغزاق كوزن اويماس
 صول عادت قايدان قالعان بىلالمايمز * قويساق ايلده كون كورب جور المايمز
 باسقه خلق كولب جورار عرفن دهن * اوزم قزاق بولغانىصوڭ كولا لمايمز
 بزدڭ قزاق قالماقدان اولگى آلبدى * عادت بولب بز دىر كه صول قالبدى
 صول عادتن قزىكاڭ قالدیره الماي * هر جورتهن اوچبو كونده صوڭ قالبدى
 جول كورسانكان آدمه رجوندى آلماي * نى قىلارن بىلالماي صاند البدى

شربعت بن نظامه جنا سېستن * عر فمزدەن باسقە لرتاڭ قابىدى
 آتانڭ اۋلكى ايزن آنكزايت قىب * جان بىتكان جاڭە تورگە قامد انبىدى
 دوسدىق بن زمانەچە بول دىكاندى * قاص كورب بزدڭ قزاق چامدا نبىدى
 كونڭ نورن كورمكەن جارتقات داي * ناداندعى صول جىردەن اڭدا نبىدى

قارتدەن قاچو جاسقە جاقنداسو

خاتون قزى قارتدە ر دەن جاسرنوب * جاسدەرە جالتاڭ دەسب ناڭ دانبىدى
 كىلنچوك دەر جاسدەر من آزل دىسار * جىڭگە مز دىب دامبالڭ باون چىچار
 قارتدان قچار خاتونعە جول جوق دىسە * قاينەعە مز ايماسبە بزدڭ دىسار
 قارتدان قاچب جاسدەرە جاقنداسقان * بولمايمەچىن اويلاساق آنف ايسار
 نامەرم من مەرمىدى شرع شريفى * عر فمزدڭ تىرسنچە باسقە كىسار
 بر كورنباي اوترار آناسى من * جاس بن اويناو برابر بطاسى من
 جاسدەرە قاى نم دىكان دليل طبار * خبرى بولمغا نصوڭ خطاسى من
 ايسڭ بجاي كىلگاندە عقل آرتار * يىغىسى منان باص قوسساڭ چىرك نارقار
 قصاصدىق قىيامنكە بار ماس دىكان * ظالم لر ظلملغن اوزى تار تار
 تكىردە باق دولت تورماس دىكان * صودە تورماس بىيوكدە تومان صارقار
 تىبىدى براو كويمايدى براو ايجون * هر كىمنىڭ اوز كوناسن اوزنە آرتار
 صونەدە كويا جازدار كويەسەدە * قىلغان ايسن قبولدەب سويەسەدە
 تىنتاڭ دەردڭ آياعى سىكز دىكان * برى تىسار براوى تىمە سەدە
 اويىن قىلغان خىانت اويىن قايتار * قولمن قىلغان خىانت قولمن قايتار
 تىل منان غىبىت قىلسە بر آدمى * اول داعى بىلگاننچە عىبن آيتار
 مسلماندى اوترك غىبىت قىلو * قانچە قاينە بولغانن صوڭنان بايقار
 برايو آيتقان غىبىت قىلمان آدمى دىب * دىن قوند ش مۇ منڭ لىمن جىب
 بر فرض بر مؤمندى غىبىت قىلسام * آنامدى غىبىت قىلسام بولادى اىب

باسقا لرغه شوایم کیتکانچه * منان کیتسه اورناسن آتامه کیب
 چین اخلاص بن نگده عان آدملرعه * بو سوزنده عزیزدک عبرت کوب
 آینه دای کورسه تامن جورندک منین * قورقب ایچکه جیمایمن سوزدک چنن
 جاقن آالص دوس دوشمان بارن بردای * سویلایمن جالتاقده مای حقدک قولن
 آیتسا معان آدم لر بیلگانسه مای * اوزکدی اوزک توزه دیب ایلدن دورن
 اویلاکز اوزی کویب بتسه داعی * مگاین جارق قیلهان چامنگ نورن
 واجب ایکان برای اوزی قیلو * برای جولعه سالو آدم اولن
 توزو جولعه سالودن ثواب طبار * صول جولدهن جورسه داعی اوزی قرن
 آنسکه اوصلایچه جواب برگان * مبارک سویلنکانده حق رسولن
 آیتقان قیل قیلغانن قیلمه دیگن * کی ملانک بیلکاندهر آتق سرن
 آیقن آچق آق سوزن آلو کرک * آیتقان ایچون آلماسه آقی پولن
 بزدک قزاق خلقتنده آزده بولسه * بایقاوچی طابلا دی سوزدک تورن
 آثرلی عبرت سوزدی نگد اوکرک * ناداننک نگده عانچه اولاک جرن
 وظیفه جوق بیرلکان ایرن نائب * برگین برماس براتن جیرن نائب
 اولیا من ملا من خوچه من دیب * جورگین ده رگه جورامز کامل نائب
 اوصندای نادانلقدهن فایده لانب * جورامز جورتن کوزنه ریلانئب
 کوکل کوز کور بولعانصوگ کوبه لاکدای * نور دیب اوتقه توسامز تورعان جانب
 بزکه قورعان بولب توردین ننگ آعی * کیلساگ کیل دیب تورعانده آناصاعی
 العیباد بالله آوب کیتسه * آنا جاقدان سینارمه اوننگ جاعی
 اولار اوبال بولار دیب آینا قویماس * دیم پیروب دیب جورماسه طاعی
 ایمان کامل قزاقده عادات بوزق * عاداتی کوب قزاقدک طلائی قزق
 شرعا بوزق اوزنچه کورب توزک * نفوذ قیلماس کتابده سزغان سزق
 عادت قویعان بر آدم فقیر بولسه * کیمه کیندای کورادی صودان رزق
 آفلاتوندای آدملر فقیر بولب * بای بولغان تولب جانر نادان موزیق

باى بولوغه شرط ايماس يولن چورو * دنيا آخرت عملن كامل بيلو
 بزداڭ چيرده بيلكچ دهن نادان آرتوب * جبرنده جيگل بولدى عمر سورو
 صورته تى آدم فعلى ايپاڭ لركه * بسر قايعى سز توق بولسه اويناب كولر
 ايپاڭ قيبات بولب تور بزداڭ خلقك * باسقهده بولساده كوزكه ايلو
 باسقه چيرده بول كونده آدم تولدى * بزداڭ چيرده چيب چيكي نادان تولدى
 نادان ايلگه بر نادان ملا بولب * شريعتدى صوعادى اوڭدى صولدى
 حيسله من شهرتن چيعار كانصوڭ * نى ديساده قويادى بوغان تولدى
 چونده يتوعن ملاسى نادان بولسه * نادانلرى طبارمه توزو جولدى
 بر آول بر ايل ايماس صولاي بولغان * عمومى قزاق بينكان صولاي بولدى
 آصالمى آۆلده كى عاداتنان * قتاردن اوچبو كونده دولاي بولدى
 مدنى بول ديكاندى قاصلى كورب * مكان قيلوب جورادى قوبه چوندى
 اڭداى بولب جورگانك آرتق كورب * راحت باردىب ييلمايدى بودان اوڭدى
 مدنى من بدوى فرقن ييلماس * ييلمگانداى آرتق ديب بس دهن اوندى
 كى برنه محنت سز اتفاقى * تورن آياقلى حيواننان دولت قوندى
 مال اوستورو عاداتى بولغان ايچون * بر توقتى داي كورمايدى فلان صومدى
 قرق ايلو جيل چماسى زمانلرد * كيگز اويده قيص كوفى جانب نوڭدى
 بورنعى دهن آزراق توزه لسهده * آلى كونكه بيرماى جور آخر صوڭدى
 هادتن جورماسه بويدى باصب * ناقمداپ تارته بيرار اويب نوڭدى
 جانقاچه قراو كيرك كوزدى صالب * عقلااب اويلاو كيرك عبرت آلوب
 ملكمزدى ظورلق بن آلساده * باسقه كيمدك بولغانن صوڭده قالب
 مكان اينكان كول يلعه صووڭزدهن * رخصت سز ايپالمايسز صوصن قانب
 نيه سنچه جزا سن بر الما يمز * برلگى نان تورساده حقدك تانب
 اولار قانداى بز قانداى اويلاساڭزه * سوزمه توسنار سز كامل تانب

بزكه كېمىڭك اويلاڭز كېلىدى قايدان * كېيىسم بولب چىقىمە بىر خدايدان
 جتى مېلىيون قزاقدى كېمىگە يازسە * ظلم لىق طابىلمايمە او صندايدان
 خداى ظلم قولنە قىلماس دېيىكان * قرآندە روشانراق توعان آىدان
 دنيادە آسىر بولب صولغى كوندە * اورن آلساق بولادى بىخسى جايدان
 دنيادە بىخسى بولساق خورلىق كورماى * بىندە بولب بىندە نىڭ صوڭنە ايرماى
 نىمىتىن دىنيادە بىسرگان ايسچون * صوڭ كوندە بووس قويايمە نوكتە بىرماى
 غنى كرىم بولغان صوڭ نىڭداسى جوق * صوڭنە بىر ار ملكنە زوال كېلماى
 اوندە بىخسى بولادى موندە بىخسى * دىكانكە جورمايك بىز آنىق سىمىن باى
 دنيادە گى نىمىتىن انكار قىلۇب * فايدەسى جوق دىمەيك قىرگە اينباى
 عقلدەن فايدەلان دىب بولغان * صول آمرگە كېلامز آلې كونباى
 عقل دىكان ظور نىمىتىن حقنىڭ بىركىن * صول عقلدەن بىغىلى فايدە كورگىن
 عقل دىكان در كوهرضايىع بولس * آدم بولسە آكردە نفسگە ايرگىن
 نفسا نىمىتىن آقلىدى آزغن دانىب * بوسە غە غە آكىلار ايردى توردەن
 نفسى حاكم بولغان صوڭ آدم ذاتى * فايدەنى باصقە صوعار بوغان كېلىگىن
 نفسنىڭ جىناگنە اىروب كىتوب * آدملىر آز بولمايدى اولماى اولگىن
 ايلگ بەھادر آدم دىب صونى آينادى * بولغان بولسە آگر دە نفسن جىكگان
 فايدە سەنە باسنا يتىن آقلە ايرماى * ضررنە باسنا يتىن نفسگە ايرگىن
 اوصنداى دوس دوشماندى آيرمغان * باسەنە طاسن تىادى طلاى جىر دان
 ايسنى گەننان كوب آرتق كوزىن كورو * كورب عبرات آلمان بىز جورب ايلدەن
 قوبرغىز نىجس داب بىر آزدەن صوڭ * مگان ايتباى كىتىڭك عوى طلاى كولدەن
 كوڭگە جورب اويرانكن بايعوص اويراك * كولدەن كىتوب خورلىقى كورارچولدىن
 بىر ساعىدە بس تورلى اويغە توسىب * ھىچ بىر نرسە بولمادى بو دان اونگان
 مېقساب اوصتاب تورعننان خىمىرى جوق * وظىقە سىن اوزنىڭ بوغان بولگىن
 وظىقە سىن بىلكاندەر بىكار قالماى * رواج طاوب آصوب تور آصقار بىلدەن

بر لكانگه برك بولو آده

- * وظیفه مز بیلالهای صاسامز
 * فلان جیل خدمت قیلعان آدملرعه
 * طلاسو طارتسو من عمر اوتب
 * اوز اورننه قویب تورهر آدمی
 * ضیالی کامل آدم مکعه بـراو
 * میص آلتون آلتون میصدک جوردی اورننه
 * خلقمز بیلمکا نصوگ توزو جولدی
 * خصوصادین جاعنه نان عش بولب
 * قوی دیتو عون هو جه سی بولما عانصوگ
 * بیلمکندر دگ قاص بولب کوزن اویار
 * آدم کرک اورنعه نادان قویب
 * هنر حرام دیساکز بز دگ دین ده
 * اوز مز دهن باسقه فی کور المایمز
 * دینمز دیب دین دار سب قایغی جیمز
 * تیگز باسکه تیلگ بولو شرطن بیلمای
 * دینمز دیب باقروب چاولاسامز
 * مادی قوت ماقناولی بوزمانده
 * روحانی لگ بول کونده جورماس غوطقه
 * شریعت معاملات حـدودمز
 * اومیدمز اوز بایک رحـمتن
 * تعلیم آلوب باصنه فایده قیلو
 * حیوان ایساس آدم بز قولاق کوزدی
 * لایعی جوق جومسته جنسامز
 * تورکی فی آنق طانمای طلاسامز
 * طرالعان تمام جور تقه نماچه مز
 * روسیهلی باسچی مز قاره ساگز
 * بولر میکان آنق داب صنا ساگز
 * بیوکدهن فرقی بولمای آله صه مز
 * اوصی توزو دیکانگه قویار قولدی
 * اوچ دگ بری چماسی مفتی بولدی
 * شریعت دیوب چنباقدار اوگدی صولدی
 * کوزدی کرک اورنعه صور قویار
 * حقلرن خالص بولعان صولای جو یار
 * استامبولعه قراگز اوچبو کونده
 * جورکاند یاق قرانغی آی سز تونده
 * صاقتاوا بچون تورلیچه یول ایزدایمز
 * نیار کویار دیکانندی قورسو یلایمز
 * قور نیل من اونمی جوق داو لاسایمز
 * روحانی قوت منان آوله سامز
 * کل جومس بیر لکان نظام صوتقه
 * قای اورنده صالب کور حساب چوتقه
 * کبگزلکان بولسه ده باصقه نوقته
 * بیسکده نیسککه چه دیکان جوقبه
 * آگد اینتو عن آقل بار آیتقان سوزدی

- * بونئى دای کور مایک اوصى کیزدى
 * کوراسز کوزى آپلعان خلایقلىر
 * صورت کوبى جاتقاندی طابطاب ایزدی
 * قراگز هنرمنان اوصى کونده
 * معارف دهن اوصنچه نیگه بیزدی
 * قیصقادی توز اتوگه قورعان تیزدی
 * اوره غانمن بر ایکی قارى بوزدی
 * بعض برضیالی مز کامل سیزدی
 * بزدی جانینچب سیوب جیکان طعام
 * همت بن ترقى غه باسقان قسم
 * بیلو بدعت ترقى دیدى حرام
 * آلدرماس آزیاسن دیب ماتون بالام
 * خلقعه معلوم خطاسن قلاى تنام
 * آؤلکی دن اوز کاردى عالم خلقى
 * قزاق باصقهعه مزاق بولب
 * قویعان دیدی
 * جوق صورت بولر
 * معنی سز ایکاندیگن
 * ترقى تابقان آدم
 * عقل دهن فایده لایوب
 * فاسد بولعان فکرمز
 * خبر بیرکان غزیتى
 * بیکارماقتاب قزاعمدى

روسچہ او قو کرلکی

- * معنای بولب تور ساقده اوصى کونده
 * آرضکدی آدا قیل اوزک بیلده
 * صونیکى نان کیم بیدی بزدک تاگداى
 * کرگنه کیلامز آلی نانباى
 * آرامزده کورامز جاقعان چامداى
 * کورنادى بزلر گه اونکان خانداى
 * آياغکدی باصبه صاگ آگداى آگداى
 * حکمه ده بولها نصوصگ جومس بارى
 * بولماسه ترجمانلر نیگه دارى
 * ازراق ایچلر نده بولسه دانى
 * روسچهنى حرام دیبیز بیزدک دینده
 * نیلماچقه تعظیم قیلوب جال — نمانچه
 * پرؤادچکدی کورامز آلدہ قانداى
 * پرؤادچکلر فیت روبله دای دیسه ده
 * آیتقان سوزدی آیتقوچى آدملىرى
 * حاکمک دهن مجرد ترجمانلر
 * آحاج آوز دوراک دیب باصقه صوغار
 * ایسک توسب باراسن دیسه ده آرى
 * کیمدک ایچون بارامز آوتقصبیرلاب
 * ایکی میخسى اییلوب تورماس ایدى

بارئزدىڭ باسقىچى بار ايماسىمەن * آلايدە آتقانم سىز لىرگە آنى
 قىزاققان روسچە اوقعان تىرجىمانلىرى * كىرلىككە سىكىللى اوتكان خانلىرى
 اوز قىزاققان اوزلىرى كىرلىككە * اخلاص خالص بولماي جورار آتلىرى
 بولمىغان شىرىعت قە خىلاڧ كورب * جاراتىمىز مۇسلمان مەن دىكان مەن لىر
 بولدىڭ دىنگە كىمەن سىز كىمەن سوڭ * روسچەنى بوزغۇچى دىب قىزاق آڭلار
 واقعا اعتقادى بولار نىھار * مۇسلمانلىرى كوركاندە زەھىر چىقار
 مۇنى كوركان روسچە بوزادى دىب * آرسلاننار قاچقانداي مۇنان چىقار
 بولماي بولۇ سىبى سوز مۇزچە * ايكىڭ اۋل تىلىم جوعى اوزمۇزچە
 دىن ئىلمەن جىدىد مۇنان بىلۇب آلساقى * آداستىمىز كورائىن كوزمۇزچە
 دىن ئىلمەن بىلۇب آلساقى اۋل بورىن * كوكرا كىرگىز ساڭ اسلام نورىن
 بولاردىن سوڭ بالامىز روسچە اوقىمەن * توفىقلى بولغان بولسە كىتابىمىز قىر
 دىنمىز دان بىلىم خىبىر اوقىغانلىرى * آدم بىلىمىمىز اللەسى بىلار سىر
 قالدۇمىڭ دىڭ بول ايتقان نىسبىتى * ساۋلە سى بار آدمە بولر شىر

دۇنيادىكى كىلىق قىلىدە

آوليانىڭ سوزى مەن مال جىمادىم * مۇتاج بولب جانىمى كۆپ قىلادىم
 اولار تالاسى جىسەدە آس بولادى * مەن نىسبىتىمىز نان جىبودان بىر تىلادىم
 رەھمانى دولانكەدە مال شىر ايكان * سول سىبىلى بالىزور مال جىلادىم
 قىبرىل كەدەن كىرلىك لازىم بولب * دۇنياسىز دۇنياگە مەن سىلادىم
 مال جىدىم مۇشايغۇغە ايرىم المادىم * نىسبىتىمىز تىبۇب جىزاسىن بىر المادىم
 عالم حاجى صوفى مەن ايشانلىرىڭ * دۇنياسىز خاسىياتىن كور المادىم
 علم عزت دۇنيا اولاكسە دىب * بايلەرغە باسمايىمىز كونا المادىم
 علمنىڭ عزت ھىرمت اوزىدە دىب * دۇنيادار آغىباغە كوزىمىز المادىم
 دۇنىدە بولسە داغى علم عالمى * آدمنىڭ كىرلىك ايكان اعتبارى

اعتبارى بولماسه اختىيارلى * بولماس ايكان علمنىڭ ھېچ برسانى
 تجربە بولمىدە مەنىسى بولدىكى * بولاي دىب اويلامادىق بورن آنى
 اعتبارسىز علمنىڭ دولت بولب * كىيوم نمان بولغانى بزرگە قانى
 ملا ھاجى صوفى ايشان بزدىڭ جىردە * قوبرغىن بولانگە نار جورگىن ايلدە
 بوس جومسدى بولايچە ايمىدە ماسە * بلماس ايكان بولردىڭ باصى توردە
 قالطايوف ايبىداب جورب جانىڭ صاقدە * بولردىڭ نى قىلغانن كوزىڭ كوردە
 اوت منان صواوى جىردە طابلعاندە * طاسدان باصقە طابلماس بيوك اورده
 كىل تفصيرلر جورابىك ايبداى ايبداى * جاڭگە توسب اوترغان كىلنىڭكە داي
 بىلگى لانب بىرلكان دىياللا جوق * ايمكى تىن ايبداى آلغان بولارتىكداى
 آخراتن آيتىق داب آلدە مساقى * آلاماسىز آلاردىڭ قويمعان بىكداى
 كولاڭ دانىب جورابىك كوڭلن آلب * شرىعتى قاطى آينوب اوزانئىباى
 اوزىڭ بىلدىڭ اونى آز بولادى * توغرى آيتقانن سوزمىز جورار اوتىباى
 آرتىز بوس آيتقانن كتاب سوزن * آرتىق آيتساق آلار نار ايكى كوزن
 آلسە آلار تىل آلماسە عىب ايماس * صالبراتب نورماسە صارى جىزن
 آدمە قرە ماى آيتا بىر ساك * كورساتىدە كىتادى ايكى بىزن
 خداى قورغان تىزى من توزاب بولماس * حكومتىڭ كورساتىباى قورغان تىزن
 خطالارن كورسانساڭ چىن آيتوب * صدقە سن بىرمايدى سەئان قايتب
 فتوى نى فايدە سنە بورب آيتساڭ * خىر احسان قىلادى آبدان بايتوب
 آيرلامز صقالدەن قولندەسى * چالقايب باصمىزدى آلساق تارتب
 وعظ آيتوب جوكلارن جىڭنام دىب * سوكىرىب آلدرارمىز كوب جوك آرتب
 قىباعىدە بىرمايدى قاطى آيتقانە * طماعندە بىرمايدى آوز جارەتب
 حىلە من عزت حرمت بارن طابىدى * خاندى قارەتب جوركاندەرىدى آرهتب
 قاططى آيتو بوقداو ايماس آدملىردى * تورى آيتوب جولعە سالو نادانلردى
 بىلگى بىراين دىب تورسە داعى * بىتن بورماى حرام دىو حراملىردى

تو ككگه طيانعان طايسالمايدى * باسنه تار قىلار مده زاملردى
انصاف به كوزلى كورگه جول كورساتباو * آلدنده كوره قىلار

حلالن قز عىباو حقننه

آقمولا آطلا بردووان كويدان بولعان * نهجه يوزاوى ايجه قزاق تولعان
كى بر اوى فقير بوب كىلگانلردى * بول كونده كوپس بولاب دولت قونغان
اون بس جيل چماسنده او كبه جانلر * بول كونده اوساگى باپوزمك صومنان
بورن بولعان بايلقندى فايدى سى جوق * عىبى جوق دولت دىكتان صونان
هر برى بر كسب بن جاسان صاقدار * اوزنده جوق بولعانى بايدى جاقدار
كسبى جوق بولار نصيبم ديب * صورانب كوچه لرده جورب آقدار
اوزى نىك يولن هر كيم تاور كورب * بر آدم من سويلايىسه صونى ماقنار
بول قلاده قزاقده بر كسب بار * قىلماس ايدى بارديسه تاكلامعشر
بوى جيتكان قىز جاس خاتون قىمز ستار * جاس يكت اوترار قنار قنار
قىمز ايچوب قىزولاب آلفغان صوڭ * نى تورلى بوزق سوزدى آيتوب چانار
قىمز اوتسون باص من آكاتباس ديب * قىصايب رىضا بولب ابرى جانار
مال طباطن قزاقدى غسان قىزى * عىاله مال طباطن باص سارت بن تار
زىنت لاپ توزه نادى اوستى باصن * بول حذمتكه صايلايىدى قىرچن جاسن
بوجا ككجه جيلعان جىرتاق قويلر * لذت لانب ايچادى مونىڭ آصن
ابرى تب ايسر كهردى ابرى كى منان * اوترادى بىر بولده قباق قاصن
دوگزدان باصقه مغلوق چىدار ايماس * بول فعلنه آيتقاندن آتق راصن
كوز بن نىل ابرى كلى بولعان ايكى باصدان * اويات آداب بولردن سب سىم قانچان
كون قونى نامحرم من برگه جورب * فسادنىڭ نهجه تورلى جولن آچقان
كوز آلدنده ايرنىڭ اويناب كولار * جاسر نباق جومسن خدای بيلار
سوزىنان كوز كوگلى كوتاركا نصوڭ * نفسى چىركىن باشقه سن يىنه نيلار

ملالرده آينسلى نص — يچتىن * صاتباس ديب قمزدى قزبن خاتن
 ايچكان آدم آكالب اوينه ايچشون * مجلسنه بولماس ديب — دى جاقتن
 بول آيتقانى ملانك خوطقه جورماس * نيگه جورسن دونياده اوطقه كيرماس
 اوطدى بارا كور كانصوك اودونياده * بو دنياده داخپده صوطقه كيرماس
 اوط بن صوددان دونياده آمان بولسه * آيتوچنى آدم ديب كوزنه ايلماس
 كومتدك مكي بولساده * باسقه چهده ضررى بارن بيلماس
 قزل جار تورسكى من كو كچه طاوده * قمز صاتباس خاتون قز قيلوب صاوده
 قار قرالى كبر اكو اومسكى من * موندده جوق كوردم عوى دينم صاوده
 اول چيرلرده قمزدى قوبار جيب * آلغان آدم آكيتار او يگه قوبب
 قار اونكالداي خاتون قز مجلسى جوق * بيلمايمن كيم توقناتقان مونان طيب
 غير انم غالب بولب عيبن آيتنم * آيتنبايمه بولمادى ايچكه صيب
 خصوصى بر آدمعه آيتقان ايماس * عموما آيتقان سوزدى غيبت ديماس
 تيلم قسقه تيگس داب آينه المايمن * ايچمده كوب بولسده تورلى كيگاس

اعتدار

قزاق آيتار بر سوزدى مقال قيلوب * بر اونك بولوون آنسى بيلوب
 بيلاي تارتسه اولادى اوگز ديدى * بيلاي تارتسه قلادى آربه صينوب
 صول سيكللى سينكى راص ديكانلر * قزاقدك مالن آلوب ماى جيكانلر
 چنن آيتوب چي — رايعه قره معان * آلونان آير لوب و اى ديكانلر
 مين اوزم ايكي جولدى جارسدرم * فكرمدى جورگزب صالحدرم
 حق سوزدى خلفه ن قورق قويم كيلماي * آلداب آرباو جاصنان آلص توردم
 دوستعمدى فاصدقداي كوركندر كه * توزو بولماي آزراق چالص توردم
 بر سوزمدى بر آطفه صاوده لاماي * بيلكانمدى تورى آيتوب خالص توردم
 دوس چيلاته آيتادى ديكان سوزى * آيتا نوعن بول سوزدى طاعده اوزى

بیلکانلری چیلته لاپ عیب لماس * کوره تورب بول سوزدی ایکی کوزی
بزدک قزاق جات جیردی جیرسنبایدی * اوزدهر نان باسقه نی مینسنبایدی
شریعت بن نظامده قونی بردای * بر اودی براو نیگه تیگ سنبایدی
ناموس غیرت اوزن—ک آراسنده * باسقهعه قول بولعاندی کیمسنبایدی

قزاقداک سخاوتی

ایک بر ناور جیری بار بول باיעوسداک * خدایی قوناق کیلسه کیلسون دیدی
قوی صویبهسه قوناقدهر قور باکداسب * اویالتب نینکین جهان ایلسن دیدی
عفو قیلا کورگز قوی جوق ایدی * باسقه دامدی بارنچه بیرسن دیدی
چوزداب بیه صاوعان بای کوب بولادی * اولکان صابه قمزعه لیق تولادی
آز بولسه اون پوط قمز ایچندگی * کون باطفاچه همهسی جوق بولادی
چیعروی جوق کبرکان جان برار جوتبای * اوزدهری ایچار کوب بولسه جارتی پوطدای
بر او کینسه بر اوی کیلوب جتار * بارنچه بیر ابرار قباق چیتبای
اول جیلقنی باقدرار حقی بروب * تریبهلر تون کونی صوگنه ایروب
بایلاب صاوب آپیتار خدمتی کوب * قایسی برن آیتاین بارن تیروب
اوصنچه خدمت قیلوب بیرار کوبکه * بر مادک دیب بر ماسه قیلار اوکبه
کون صاین اون تنگه لک احسان قیلوب * قای جورنده بار اوصندای بولغان توکبه
قانچه آیتساک آیت قزاقداک ناداندن * خیر احسان جاعنان بیکار سوکبه
احساننده نقص—انی آز بولادی * قلالی جیر چای بیرسه ماز بولادی
قیص صوغمن صویادی قوناق ایچون * قول خیری قمزدهن جاز بولادی
قرق اوتزداب بای قزاق جیلقی صویار * شهرلک دگ صوغنی فاز بولادی
صاون جوقدار صابهده صاو مال ایچون * فلان اویلر بای منان بر قولادی
بیه بایلاب بولغانصوگ چارچی توسده * اوگهاک توبر قمزعه لیق تونادی
بر نوعی صدائق بار قزاق بایده * کوب ضررن کورساتباس بر آز فایده
آلپی ای جورسه آلمایدی آرتق تولک * جولی بوص طعام دیار بارسه فایده
احسانده قزاقداک بولغان ایچون * بولسه بولدی آزر اق سوزم مایده

شاه ولي الله محمد الثاني عليه السلام * صاف آلتون بولا بيرماس كل كلام
 ميص قو صلوب، اتقوي غالب بولسه * نى ديب حكم قىلاسى فاضل دنام
 خطاسنان صوابى غالب بولسه * كامل ديسز ياديسز جاهل آدم
 كامل ديرگه خطا بار آيتقان سوزده * علتى جوق كورادى ايكي كوزده
 جاهل ديرگه بعض بر صوابى بار * نى ديب حكم بيره لار اوصى كيزده
 خطاسى كوب جره ماس كامل ديرگه * صوابى بار چره بيمه جاهل ديرگه
 بولاي بولب بولماسه افراط تفریط * توسط ديساك قلاى موندای ايرگه
 توسط تفتنه اينسه بولماس آرمان * اوند ايلتعه جوق بولر بزدده درمان
 آشكاره سن مغفى دن خير كورب * مين سويلادم هر سوزدى كوگلكه آلغان
 اوزى كز قايتهر ماس چين آتساكز * مين طابلمای بولمايدى صيناتساكز
 قالطايوف هر وقتى خادمكز * ممنون قىلوب خدمتن اوناتساكز
 توب مقصودم سوزمنك كورنكافى * نى طبادى آدمنىك ايرنكافى
 اجتهادن آرتىدرسه عجب ايماس * لايق داب وظيغه نك بيرلكافى
 هر كيمنىك بار اوزنه حسن ظنى * اوزمزدن بيىلامز بزلر آنى
 براودك براو كورار آرتق كيمن * كيم كوردى اوزن اوزى كورساتقانى
 طوپاس بولغان قزاقدىك بالاسىمز * يغسى مزعه كوب بولر طلاسيمز
 بىلاك برگه بولسه ده بارماق باسقه * قزاقدىك قىچاق دىكان صلاحيمز
 ناداندى بن آدمدىق آلامن ديب * طلا سودن بولسادى خلاصيمز
 طلا سو من طرانب طلاى صومدى * بول كونده جان بتگان نك قراسيمز
 پراشینه عرض بن دىن جولنه * چىعارلغان خارجمدى صناسيگز
 اولار كوكدان توسكانداى بزدير جيردهن * جالبارنب بولادى جناسيگز
 برمك نوتى يوزده اونچى يل * قالطايوفدىك بر قىلغان خدمتى بول
 جلا جاوب آيتدى ديب جهان كورماس * انصافلى مؤمن بنده خدايحه قول
 دوسلفن ضايغ قىلوب تىل اوزانبای * فقيرك نك حقنده بر دوعا قىل